

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 232

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
POSLOVALNICA: 25-67 in 25-67
POŠTNI ČEKOVNI RACUN: 11.409

Maribor, torek 10. oktobra 1939

NAROCNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1—

V pričakovanju Chamberlainove izjave

Angleški ministrski predsednik bo jutri odgovoril Hitlerju in preciziral zavezniške vojne cilje — Na zahodni fronti pripravljajo Nemci generalen naskok na zavezniške postojanke — Pričela so se direktna pogajanja med Romunijo in Bolgarijo — Naglo in temeljito preseljevanje nemških narodnih manjšin v Nemčijo

Svet v napetem pričakovanju

LONDON, 10. oktobra. Z velikim zanimanjem pričakuje vsa javnost jutrišnji Chamberlainov govor v spodnji zbornici, ker bo angleški premier ob tej priliki uradno tolmačil stališče Anglije in Francije do zadnjih Hitlerjevih pobud. Chamberlain bo pri tem nastopil kot tolmač vse zavezniške skupine z dominioni. Vendar bo, kakor se zatrjuje, odgovoril na posamezne Hitlerjeve točke samo splošno, kakor je bil tudi govor nemškega kanclerja samo splošen. Chamberlain bo v svojih izjavah še enkrat preciziral zavezniške vojne cilje, vendar po njegovi verjetnosti ne v podrobnostih.

Italijansko stališče do položaja

ROMA, 10. oktobra. Diplomatski urednik agencije Stefani javlja, da pričakujejo za jutri angleški odgovor na Hitlerjeve mirove predloge. Medtem ugotavljajo, da angleški tisk ni optimističen glede Hitlerjevega govora, ki stvarno ni imel konkretnih mirovniških ciljev. Kljub skrbnemu preučevanju Hitlerjevih besed skupno s francosko vlado sodijo, da bo angleški odgovor negativen. Iz članka Lloydja Georgea podrtavajo tukajšnji diplomatski krogi posebno ono mesto, ki govori o sklicanju konference velesil, v nasprotju nem primeru pa bodo ženske in otroci brezsrčno uničeni. Lloyd George opominja v tem članku angleški narod, da bo vojna zelo dolgo trajala. Chamberlain je dejal, da bo trajala tri leta, mi pa vemo, da se je svetovna vojna zavlekla v štiri leta in tedaj Nemčija ni imela prilike, da bi se zalagala iz Rusije. Lloyd George, pravijo v Rimu, je bil med svetovno vojno zunanji minister, zato prihajajo njegove besede iz velikih izkušenj.

Nova papeževa akcija

ROMA, 10. oktobra. Izve se iz zelo zaupljivega vira, da je začel papež nova akcija za razjasnitev sedanjega položaja v Evropi. Sveti oče je namreč poklical vse države, ki so svoječasnno podpisale pakt proti kominterni, vprašanje, ali so določila tega pakta še v veljavi in ali jih nameravajo še nadalje izpolnjevati. Ako bo dobil papež negativen odgovor, potem bo izdal novo, širšo poslanico, v kateri bo opozoril narode Evrope na veliko nevarnost boljševizacije.

Sovjetske čete zasedajo baltske države

RIJA, 10. oktobra. Včeraj so prispeli na Letonsko prvi transporti sovjetskih vojakov, ki se nastanjujejo v krajih, ki so bili po dogovoru določeni za sovjetska posadila. Letalska in ostala vojaška oporaba okoli 20.000 sovjetskih vojakov, to je več kakor šteje vojakov vsa estonska vojska v mirnem času. Še večje so pa količine bojnega materiala, ki prihaja iz sovjetske Rusije večinoma po morju. Sovjeti bodo pripeljali v celoti na Estonsko 1000 tankov, 500 letal in 2000 strojníc. Pričakuje se, da tudi posadka, ki bo nameščena v Letoniji, ne bo dosti manjša. To pomeni dejansko vojaško okupacijo baltskih držav, ki bodo poslej popolnoma pod milostjo ali nemilostjo sovjetske vojske. Zaradi tega se je pojavilo med prebivalstvom veliko nezadovoljstvo z državinimi voditelji, ki so prej stavili vse upe v Nemčijo in pričakovali, da bo le ona branik proti sovjetski Rusiji, odklanjali pa pri tem vsako garancijo s strani Anglije, čeprav jo je sama ponujala.

Thorez pobegnil iz Francije

PARIZ, 10. oktobra. Doslej je bilo aretiranih že 32 dosedanjih francoskih komunističnih poslancev, dočim ostalih ni bilo mogoče izslediti. Neznano kam je izginil voditelj francoskega komunizma Thorez, ki je najbrže pobegnil v tujino.

SPORAZUMA MED RUSI IN TURKI SE VEDNO NI

PARIZ, 10. oktobra. Po poročilih iz Moskve je prebil turški zunanji minister Molotov v Moskvi šest dni, ne da bi se sešel s sovjetskim zunanjim komisarjem. Šele sedaj izgleda, da bodo pogajanja nadaljevala in zaključila. Ni pa še znano, kakšen bo rezultat.

LONDON, 10. oktobra. Reuter poroča iz Carigrada: Po vesteh iz Ankare pregledamo na položaj še vedno optimistično. V uradnih mestih o poteku razgovorov v Moskvi molčijo, prevladuje v javnosti pa prepričanje, da bo Turčija zavzela definitivno stališče do vseh mirovniških vprašanj. To bi moglo pripeljati do sklenitve in podpisa nove turško-sovjetske pogodbe najbrže še ta teden. To omogočilo tudi istočasni podpis pogodb o medsebojni pomoči z Veliko Britanijo in Francijo.

Pred nemškim naskokom na zahodu

LONDON, 10. oktobra. Na zahodnem bojišču se opaža vedno večja aktivnost, zlasti s strani nemških čet, iz česar bi se dalo sklepati, da se Nemci pripravljajo na poizkus ofenzive v velikem stilu. Koncentriranje nemških čet postaja zadnje dni vedno večje, zlasti ob švicarski meji in vzdolž Luksemburške. Zdi se, da je načrt nemškega vrhovnega poveljstva ta, da z napadom na obeh krilih stisne francosko in angleško vojsko v klešče. Taktika bi torej bila ista, kakor na Poljskem. Delovanje nemških patrulj je v tem primeru samo tipanje, ki naj bi pokazalo eventualno občutljivost mesta francosko-angleške fronte. Prav tako je tudi okrepljena delavnost nemškega topništva dokaz pripravljajoče se velike nemške bojne akcije. Francoske in angleške čete so popolnoma pripravljene, da sprejmejo nemški napad, ako bo res izvršen.

Rusija bo zahtevala Klaipedo?

KAUNAS, 10. oktobra. Tu se trdovratno vzdržujejo vesti, da bo sovjetska Rusija zahtevala od Nemčije, da vrne Litvi Klaipedo (Memel), ki bi jo potem dobila sovjetska Rusija kot svoje najjužnejše pomorsko oporišče na Baltu. Klaipedska nemško prebivalstvo bi se v tem primeru preselilo v Nemčijo.

KOVNO, 10. oktobra. Havas. Nova litvanska svobodna cona v klajpedski (memelski) luki bo izročena sovjetskim oblastvom najbrže 15. oktobra. Poučeni krogi pričakujejo, da bo ta prosta luka praktično veljala samo za ladje, ki plovejo na rednih progah po Baltskem morju.

Pogajanja med Romunijo in Bolgarijo

BUKAREŠTA, 10. oktobra. Romunska vlada nadaljuje svoja prizadevanja za ustanovitev in utrditev mirovne fronte na Balkanu. Predvsem gre za razširjenje Balkanske zveze na Bolgarijo. V tem oziru so se direktna pogajanja med romunsko vlado v Bukarešti in bolgarsko vlado v Sofiji že pričela. Ako bodo ta pogajanja z Bolgarijo uspešno zaključena — in to se tu splošno pričakuje —, ni izključeno, da se bo temu bloku pridružila v popolnem sodelovanju tudi Madžarska, katere zunanje politični interesi postajajo vedno bolj identični z interesi ostalih držav evropskega jugovzhoda.

Skandinavci iščejo pomoč Anglije

HELSINKI, 10. oktobra. Na uradnem finskiem mestu zagotavljajo, da ključ Finske svoje rezerviste pod orožje samo iz vzrokov previdnosti, da bi mogla bolje zaščititi svojo nevtralnost. Na drugi strani se pa izve, da sta pripravljeni tako

Švedska kakor Norveška podpreti z vso silo Finsko v njenem odporu proti nameram sovjetske Rusije. V tem smislu sta se obe državi obrnili za diplomatsko pomoč tudi na Anglijo in Francijo.

POLJSKI ZUNANJI MINISTER PRIDE JUTRI V LONDON

PARIZ, 10. okt. Havas javlja iz Londona, da bo jutri prispel tja poljski zunanji minister ter konferiral s Chamberlainom in Halifaxom. V razgovoru z angleškimi državniki bo Zaleski razpravljal o nadaljnjih vojnih ciljih zaveznikov. Poljsko veleposlanstvo v Londonu bo priredilo jutri zvečer poljskemu zunanjemu

ministru na čast večerjo, ki se je bo udeležil tudi angleški zunanji minister lord Halifax.

Borza, Curih, 10. okt. Devize: Pariz 10.19, London 17.98, New York 44.54, Bruselj 74.60, Milan 22.50, Amsterdam 237, Berlin 177, Stockholm 106.20, Oslo 101.25, Kopenhagen 86.05, Buenos Aires 104%.

Fašizem ostane nasprotnik boljševizma

Zaskrbljenost zaradi sovjetskih akcij v severni in vzhodni Evropi — Italijansko prizadevanje za sklenitev miru med Nemčijo in zahodnimi demokracijama je vedeno po želji, da se zavstavi nadaljnje prodiranje boljševizma

ROMA, 10. oktobra. Stališče Italije nasproti dogodkom na evropskem severovzhodu in vzhodu, kateri so sledili nemško-sovjetskemu sporazumu, ki doslej ni dopuščalo jasnih sklepov, se pričinja naglo bistrirati. Tako iz razpoloženja uradnih krogov kakor tudi iz pisanja italijanskega tiska je mogoče spoznati, da je ostal italijanski fašizem zvest svojemu odporu proti boljševizmu in da tudi v bodoče ne namerava sklepati z njim nobenih kompromisov. Italija obsoja politiko, ki je omogočila, da se sovjetska Rusija širi v Evropo in si s tem tudi boljševizem osvaja nove postojanke. V zasedanju baltskih držav po sovjetskih četah in v prihodu

sovjetskih čet na madžarsko mejo vidi Italija novo veliko nevarnost, proti kateri bi bili potrebni nagli zaščitni ukrepi. Italijanski tisk obžaluje, da je srednja Evropa zašla s paktiranjem s sovjetsko Rusijo v položaj, v katerem je izgubila v tem delu inicijativo in mora sedaj gledati, kako si boljševizem osvaja položaj za položajem, in to z očitnim namenom, da si ustvari baze za še nadaljnje prodiranje proti zahodu. Ako je Italija slej ko prej za sklenitev miru med Nemčijo in zahodnimi demokracijama, in tudi na bazi Hitlerjevih ponudb, je treba to tolmačiti tako, da hoče s tem preprečiti, da bi se uresničili nadaljnji načrti boljševizma.

Italija se boji, da bi nadaljevanje vojne koristilo samo boljševizmu, ki bi požel uspehe bodisi te ali one strani. Edino, kar bi to moglo preprečiti, bi bilo zavarovanje Nemčije proti boljševizmu vzhodu, kar pa bi se zopet lahko zgodilo samo ako bi se ustvaril med Berlinom, Parizom in Londonom mir in bi se srednja Evropa vrnila na temelje protikominternskega pakta. V dobro poučenih krogih se zatrjuje, da je tudi prof. Ciano v tem smislu izrazil svoje mnenje v Berlinu, kjer so sami zaskrbljeni zaradi nekaterih pojavov, ki gredo preko predvidevanj. Tudi zadnji Hitlerjev govor je bil v neki meri izraz tega stanja.

Nemci morajo čez noč zapustiti baltske države

Pripadniki nemške narodne manjšine v baltskih državah so dobili le 24-urni rok za odločitev. Po izselitvi preneha za Nemce vsaka manjšinska zaščita — Pred pričetkom izselitve Nemcev iz Rusije, Podonavja in Balkana — V kratkem bo izdan poziv, naj se pripravijo za izselitev

KAUNAS, 10. oktobra. Preseljevanje Nemcev iz baltskih držav, o katerem je govoril Hitler prvič v svojem govoru pred tedni, se je, kakor že poročano, pričelo v vsej naglici. Nihče ni pričakoval, da se bo to zgodilo kar čez noč. V trenutku, ko so bili nemški državljani in pripadniki nemških narodnih manjšin v Estoniji, Letoniji in Litvi obveščeni, da se bodo morali preseliti v Nemčijo, so prispele tudi že nemške ladje, da jih odpeljejo. Nemški državljani so morali takoj pripraviti vse za odhod, državljani baltskih republik so pa dobili 24-urni rok za premislek. V tem času so se morali odločiti, da se ali odzovejo Hitlerjevemu poklicu v Nemčijo, ali pa da ostanejo še nadalje tam, kjer so živeli njihovi predniki. Kdor se je odločil za to, da ostane, je izgubil za vselej pravico, da bi postal nemški državljan, pa tudi vsako pravico, da bi se štel za pripadnika nemške narodne manjšine. Nemčija ne bo vodila o njem nobene evidence več in se zanj sploh ne bo brigala. Ko bo izselitev dokončana, bodo takoj zaprte vse dosedanje nemške manjšinske šole, razpuščena vsa dosedanja manjšinska društva in

ustavljena vsa glasila teh manjšin. Kljub temu, da se ljudje, zlasti tisti, ki so bili rojeni in so potomci prednikov, kateri so se naselili ob Baltu za časa križarskih osvajanj, težkega srca ločujejo od svoje domovine, se vendarle po veliki večini odzivajo Hitlerjevemu klicu in se odpravljajo v Nemčijo. V vsej naglici prodajajo svoje nepremičnine in premičnine in hite na ladje, ki jih deloma že pričakujejo. Dosedanje nemške manjšine so šteje v Estoniji 18.000, Letoniji 57.000 in Litvi 42.000 duš.

BERLIN, 10. oktobra. Med Nemčijo in sovjetsko Rusijo so v teku priprave za izselitev Nemcev iz sovjetskih republik v Nemčijo. Največja nemška narodna manjšina v sovjetski Rusiji je ona ob Volgi, ki ima tudi svoje avtonomno ozemlje.

Tudi južni Tirolci že na vrsti

LONDON, 10. oktobra. Reuter poroča: Rimska radijska oddajnica je objavila sinoči poročilo prefekta v Bolcanu, po katerem so dokončane vse priprave za preselitev nemškega prebivalstva Južne Ti-

rolske v Nemčijo na podlagi znanega nemško-italijanskega preselitvenega sporazuma. Preseljevanje samo se bo pričelo te dni in bo v najkrajšem času dovršeno. Selitev teh Nemcev, ki so živeli več stolet na svoji dosednji grudi, se bo pričela v prihodnjih dneh. Prav tako so v teku tudi že pogajanja za selitev Nemcev iz Podonavja in z Balkana. Pričakuje se, da bodo nemške manjšine v teh državah dobile že v kratkem poziv, naj se pripravijo za preselitev in naj zato uredijo svoje zadeve. Da bi se preseljevanje izvršilo hitro ter brez perturbacij in gospodarske škode za prizadete, bo verjetno uveden med državami nekak izselniški kliring. Izseljencem bi bilo dano na prosto, da prevzamejo v novi domovini v zameno odgovarjajoče posestvo, odnosno kakšno podjetje, ali pa da jim ostane iz prejšnjega imetja doseženi izkupiček kot dobroimetje na klirinškem računu v svrhu postopnega izplačila.

rolske v Nemčijo na podlagi znanega nemško-italijanskega preselitvenega sporazuma. Preseljevanje samo se bo pričelo te dni in bo v najkrajšem času dovršeno.

Borah dalje za revizijo

WASHINGTON, 10. oktobra. Havas. Senator Borah je izjavil časnikarjem, da mora biti nevtralnostni zakon spremenjen že zato, da se omogoči nadaljevanje pomorske trgovine, zlasti na Pacifiku. Borah je pristavil, da na ta način ne bo trgovina pretrpela nobene škode, bila bi pa ogrožena, ako bi se nevtralnostni zakon ne spremenil, kajti v tem primeru bi postal vprašljiv pomorski promet z britanskimi dominijoni in z ostalimi posestvi vojskujočih se držav.

WASHINGTON, 10. oktobra. DNB. Republikanski senator Davis je predložil kongresu resolucijo, ki predvideva postavitev posebne komisije za vprašanja nevtralnosti, ki bo štela 49 članov. Ta komisija bi poslovala za čas, ko je parlament na počitnicah, kot posvetovalni organ predsednika Roosevelta v vprašanjih zunanje politike. Kongres bi izvolil 44 članov v to komisijo, 5 članov pa bi dali ministri.

V Romuniji so zadovoljni

BUKAREŠTA, 10. okt. (Rador.) List »Timpul« prinaša na uvodnem mestu obširen izvešček iz članka moskovskega lista »Izvestija« v katerem se razmotrivajo odnošaji sovjetske Rusije do sosednih držav. Z zadovoljstvom, piše »Timpul«, jemljemo na znanje, da krepí v sedanjih, za vse države težkih prilikah poluradni list sovjetske vlade s svojim pisanjem občutek zaupanja med sosednimi državami. Vemo, v koliki meri ima zavzemanje za mir lahko srečne posledice, če bo Rusija, katere navzočnost je bila vedno potreb-

na v Evropi, zlasti za ustvarjanje evropskega ravnovesja, zastavila vse svoje sile v službo dobrih odnošajev in sporazumevanja med narodi.

BUKAREŠTA, 10. okt. Romunski propagandni minister Radian je v nekem svojem govoru v Črnovicah naglasil, da je Romunija za nadaljevanje stroge nevtralnosti. Romunija si želi miru in sodelovanja z vsemi sosedi, branila pa bo svoje meje proti vsakomur, ki bi se jih dotaknil.

Nemški komentar o vzrokih vojne

BERLIN, 10. oktobra. »Der Deutsche Dienst« piše: »V uradnem dokazovanju za krivdo vojne Angleži posebno naglašajo datum, da so oni dali Poljakom zagotovila šele 31. marca 1939, nemške zahteve pa da so bile postavljene že 21. marca. Iz tega naj bi sledilo, da so garancije posledica, nemške zahteve pa vzrok vojne, za katero nosi nemški narod odgovornost. Temu nasprotno je dejstvo, da je bila poljska vlada že 24. okt. 1938 obveščena o nemški želji in ciljih, da se krivica, prizadejana Nemčiji na njenih vzhod. mejah, brez večjih pretresljajev za obe sosedni uredi na miroljuben način. Prvi razgovor o tej zadevi je bil 24. okt. 1938 v Berchtesgadnu. Nemški zunanji minister von Ribbentrop je predložil tedanjemu poljskemu poslaniku Lipskemu, naj se pristopi k likvidaciji vzhodnega vprašanja na ta način, da se vrne Nemčiji svobodno mesto Gdansk, med Vzhodno Prusijo in Nemčijo pa uvede eksteritorialna vez z gradnjo železniške proge in avtomobilske ceste. Obe državi bi potem priznali skupne meje in jih garantirali. Nemčija je bila poleg tega pripravljena podaljšati dotedani poljsko-nemški pakt za 10 do 15 let. Dne 5. jan. letos je Hitler predložil poljskemu zunanjemu ministru Becku besedilo nemških garancij, vključujoč pri tem zahteve glede koridorja. Naslednjega dne je von Ribbentrop stavil Becku v Monakovem zagotovilo Nemčije za koridor in vso pol-

sko posest, torej definitivno, trajno priznanje medsebojnih mej. V nadaljevanju pogajanj je von Ribbentrop ob uradnem obisku v Varšavi 25. do 27. januarja 1939 še enkrat ponudil v smislu gornjih postavk roko Poljski, garantirajoč medsebojne odnošaje na podlagi nedotakljivosti ostalega teritorija. Ko je Ribbentrop dne 21. marca 1939 predložil poljskemu poslaniku Lipskemu še enkrat likvidacijo nemško-poljskega spora, ni mogla biti Poljska iznenadena ne glede na stvarnost in obliko žgočih vprašanj, ki so dovedla do vojne. Zato ne more biti govora o nemškem ultimatu ali celo o kakšnih nemških pretinjah s pohodom vojske. Ako se tedaj trdi v Londonu in Parizu, da je Poljska bila presenečena, da ni mogla dobiti angleške pomoči, je do tega prišlo po njihovi lastni razburljivosti, ali je pa Poljska Angliji kakor Franciji zatajila resničnost prejšnjih pogajanj z Nemčijo. Na osnovi mnogih vesti se razvidi, da Poljska dejansko vse do 22. marca letos ni obvestila zahodnih držav o pravnem stanju stvari, čeprav se je Nemčija že oktobra lani obrnila na Varšavo s svojimi predlogi. Poljska je hotela na ta način s spretnim diplomatskim manevriranjem zatajiti pravo stanje in tako napraviti v mednarodnem svetu vtis, da je bila njena svoboda in neodvisnost od Nemčije napadena, zato da ji je angleška pomoč nujno potrebna.

Odhod nemških ladij na sever

LONDON, 10. oktobra. Reuter poroča iz Stockholma: Švedski ribiči, ki so včeraj lovili v Skageraku in na Severnem morju, so po vrnitvi v Göteborg pripovedovali, da so opazili veliko število oboroženih nemških ladij, ki so plule proti severu. Ni znano, kakšno nalogo imajo te ladje, toda najbrže bodo sodelovale v akciji proti angleški blokadi skupno s podmornicami na Severnem morju in na Atlantiku.

NEMŠKI LETALCI ZAŽGALI LETALO, DA NE BI BILO ZAPLENJENO

LONDON, 10. okt. Reuter javlja iz Kjevenhavna: Nemško vojno letalo, ki je moralo s štirimi člani posadke pristati na danskih tleh, je zgorelo, ker so ga letalci sami zažgali. Na policiji je nemška posadka letala izjavila, da so leteli čez Severno morje, ob vrnitvi jim je pa zmanjkalo bencina. Pristati so morali 27 milj severno od Eysberga na zahodni obali Jutlanda.

ZRUŠENI DVE NEMŠKI LETALI

LONDON, 10. okt. Admiraliteta javlja, da sta bila v zadnjih bojih nad Severnim morjem zrušena dva nemška vojna hidroaviona.

EKSPLOZIJA ANGLEŠKE LADJE

LONDON, 10. okt. Motorna ladja »Lochgail«, ki je imela 9462 ton in je pripadala angleški »Royal Mail Line«, je na višini severne Anglije eksplodirala. Ladje je bila namenjena v neko sredozemsko pristanišče.

STALIŠČE PORTUGALSKE

LONDON, 10. okt. Reuter poroča iz Lizbone: Predsednik vlade Salazar je vnovič potrdil zvestobo Portugalske do angleško-portugalske zveze, kakor tudi njeno željo, da ostane nevtralna. To izjavo je podal predsednik vlade na včerajšnjem izrednem zasedanju parlamenta, kjer je predsednik republike Carmona prebral svojo poslanico povodom svojega skorajšnjega obiska portugalskih kolonij.

Mariborska napoved. Prevladovalo bo malo oblačno in vetrovno vreme. Včeraj je bila najvišja toplota 13,7, danes najnižja 4,3, opoldne pa 7,6. Padavin je padlo od včeraj 0,3 milimetra.

Odhod poljskih diplomatov iz Rusije

MOSKVA, 10. oktobra. Havas. Poljski veleposlanik Grzybowski z osebjem veleposlaništva in poljskih konzulatov v Rusiji, skupaj 112 ljudi, je odpotoval iz Moskve preko Leningrada v Helsinke. Poljskega generalnega konzula v Kijevu, Maczuzinskega, še vedno niso našli. Od Po-

Ameriške ladje love nemške podmornice

NEWYORK, 10. oktobra. Na višini polotoka Floride so opazili ameriški potniški parniki neko tujo podmornico. Morariški krogi spravljajo pojav te podmornice v zvezo z nedavno napovedanim padom na ameriški potniški parnik »Quico«. Ameriško pomorsko poveljstvo je odposlalo 28 edinic na razna mesta, da poiščejo tujo podmornico in izsledijo namene.

FINSKI PARNIK ZADEL NA MINO

STOCKHOLM, 10. oktobra. (Reuter.) Po vesteh iz Göteborga je finski potniški parnik »Indra«, ki je pred nekaj dnevi odplul iz Kiela, včeraj pošiljal klic na hitro pomoč. Zadnji klic se je glasil: SOS! Mina!

OBNAVLJANJE STARIH LADIJ V USA

PARIZ, 10. okt. Havas poroča iz Washingtona: Kakor se izve, bo 23 ameriških rušilcev, ki so jih bili takoj po svetovni vojni razorožili, spet obnovljeni in vključeni v službo. Na ta način je ameriška teta doslej obnovila že 38 starih vojni ladij.

OBNOVITEV DIPLOMATSKIH STIKOV MED MADŽARSKO IN RUSIJO

PARIZ, 10. oktobra. Havas poroča iz Moskve: Prihod novega madžarskega opolnomočenega ministra Kristofyja kaže, da se v zvezi s sovjetsko Rusijo, ki je v zvezi s sovjetsko Rusijo, spet vpostavljeni normalni odnošaji med Madžarsko in Sovjetsko unijo, ki so bili prekinjeni, odkar je Madžarska pristala k protikominternskemu paktu.

KOMUNISTIČNE ZADEVE V USA

WASHINGTON, 10. oktobra. Glede na govorice, da se v Zedinjenih državah javlja podtalna organizacija komunistov, ki je v zvezi s sovjetsko Rusijo, govori vodja komunističnega mladinskega gibanja v USA Kennedy Guff, da so te govorice podtikanja neumestna. V ostalem pa je sam Roosevelt z gospo naklonjen njegovemu gibanju. Gospa Rooseveltova je nedavno sprejela delegacijo komunistov v Hyde Parku. Na odločitvi o čih mestih pa trdi, da gospa Rooseveltova ni vedela, da so ti mladi možje komunisti.

KOMUNISTIČNI LETAKI NA HOLANDSKEM

AMSTERDAM, 10. okt. Holandski policiji se je porečilo zapleniti veliko število komunističnih letakov, katerih vsebina je bila žaljiva za Veliko Britanijo. Proti razširjevalcem teh letakov je uveden preiskava.

KRONANJE DALAJ-LAME

NEW DELHI, 10. okt. Havas. Novi dalaj-lama, petleten deček, je bil prejet v nedeljo kronan z običajnimi velikimi monijami. Svečanosti so prisostvovali agent Tibeta in predstavniki Velike Britanije, Nepala in Kitajske.

JAPONSKI LETALSKI NAPADI NA KITAJSKEM

PARIZ, 9. okt. Havas javlja iz Čungkinga: Zadnjih pet dni so japonske letalske eskadrilje neprestano bombardirale mesto Čungčan v sosednji portugalske kolonialne posesti. Mesto Siki in okoliške vasi so v razvalinah.

ZA OBNOVO ŠPANJE

BURGOS, 9. okt. Španska vlada je imela po predstvom generala Francoja sejo, ki je bila predvsem posvečena gospodarski obnovi Španije. V nizu zakonov je tudi uredila predvideva obnovo cele vrste razrušenih krajev. Vlada je odobrila tudi ustanovitev letalske akademije.

Odhod poljskih diplomatov iz Rusije

ljakov se je na kolodvoru poslovilo od prijateljev, med njimi francoski pravnik poslovskega Pacard z osebjem francoskega veleposlaništva, kakor tudi veleposlaniki USA, Velike Britanije in Japonske in drugi diplomatje.

Po senatnih občinske, samoupravne in poslanske volitve

Predsednik vlade Cvetković o tajnem glasovanju — Dr. Korošec: Nihče nas ne more razdružiti! — Pojasnila k senatnim volitvam

Na zborovanju JRZ v Skoplju je predsednik vlade Cvetković med drugim naglasil: »Zdaj smo združeni in slojni. Bodo Srbi kakor Hrvati in Slovenci, vsi moramo vzajemno gledati na vrhovne koristi naše države. Mi nimamo nobenih nacionalnih aspiracij zunaj države. Edina naša želja je, da ohranimo in dvignemo tisto, kar smo dobili. Mi želimo edinost živeti v miru! Danes, ko divja vojna, ko se zemlje Evrope tako naglo menjajo, nas mora voditi le ena misel, to je mir! Mir na mejah, ko smo že naredili mir znotraj države. Naša dolžnost je, da uporabimo vse konstruktivne sile, da bi zagotovili mirno življenje našemu ljudstvu. Moja vlada prihaja pred ljudstvo s programom, da se čimprej uredi politične razmere ter ustvari potrebni pogoji za gospodarsko, socialno in kulturno področje ljudstva. Te dni bomo imeli senatne volitve po določenem redu. Po volitvah za senat pridejo občinske volitve,

volitve v samouprave, potem pa poslanske volitve. Za vse te volitve moramo biti pripravljeni, ker volitve ne bodo več takšne, kakršne so bile doslej. Vedno smo naglašali, da so v naši državi potrebne normalne politične razmere. Te pa zahtevajo sistem tajnih volitev. Pri prihodnjih volitvah bo tajno glasovanje za narodne poslance.»

Za predsednikom vlade je govoril bivši predsednik senata dr. Anton Korošec in med drugim naglasil: »Če nikdar, zdaj je položaj tak, da moramo vsemu svetu pokazati, da smo enotni! Rečem vam: Ako bi vaše planine in vaše ravnine bile, kar Bog ne da, v nevarnosti, sem prepričan, da bi vsi rojaki moje dežele rekli: Oni tam so v nevarnosti, pojdimo jim pomagat. Prav tako pa sem prepričan, če bi naše planine in ravnine bile v nevarnosti, da bi vi rekli: Slovenci so v nevarnosti, moramo jim hiteti na pomoč! Danes je položaj tak, da moramo vsemu

svetu pokazati, da smo krepko povezani med seboj, da nas nihče ne more razdružiti. Hočemo svojo domovino braniti, če bi bila v nevarnosti od katere koli strani.»

Iz Skoplja sta Cvetković in dr. Korošec odpotovala na agitacijska zborovanja po drugih mestih Južne Srbije.

Pravosodni minister je glede na senatne volitve izdal pojasnilo, da sta savska in primorska banovina združeni v banovino Hrvatsko in zato ne obstoje več banovinski sveti teh banovin. Osebe, ki so kot banovinski svetniki prišle v seznan za volitve senatorjev teh dveh banovin, so izgubile volilno pravico. Gerenti v občinah in zastopniki županov imajo priti v sezname senatnih volivcev. Tudi oni banovinski svetniki, ki so iz okrajev drugih banovin prišli pod banovino Hrvatsko, so izgubili volilno pravico.

Ptuj

Popravljanje kanalizacije. Po večjem deževju je treba ptujske kanale stalno popravljati. Kanali so večidel grajeni iz opeke, ki je že od starosti in vlage vsa preperela. In ni čuda, če zlasti v mokrotni dobi pod pritiskom težkih vozov in avtov popuščajo kanalske stene, se rušijo in zasipavajo kanale. Zidarji sedaj komaj utegnejo popravljati kanale na mnogih mestih. Neizdržljiva in zastarela kanalizacija vedno očitneje opominja odločujoče, da je končno kljub vsem oviram nujno, da se prične z resnim delom za zgraditev nove kanalizacije. Že pred leti so bili izdelani načrti za novo kanalizacijo in vodovod. Za kanalizacijo je predvidenih 4 in pol milijone din stroškov in za vodovod 2.900.000 din stroškov. Ti načrti leže nedotaknjeni v mestnih arhivih iz leta v leto. Akcija za kanalizacijo in vodovod se je že večkrat podvzela, a uspeh je do zdaj še vsakokrat izostal.

Nesreča. Tomiču Leopoldu, 29-letnemu delavcu je v tovarni strojil v Majšpergu stroj odrezal 2 prsta na desni roki.

Avto se zaletel v elektrovodni drog. V noči se je neki avtotaksi z evid. št. 2.912 v Turnišču pri Ptuj zaletel v elektrovodni drog tako močno, da ga je prelomil na dveh mestih. Avto je bil seveda precej poškodovan, sofer pa je k sreči odnesel zdravo kožo. Tok je bil prekinjen, da so ostali kraji ob tej napeljavi to noč v temi.

Najmlajša pilotka v Jugoslaviji. V Borovu je bil zaključen drugi pilotski tečaj, katerega so se smeli udeleževati samo člani Delavske enote Batinih podjetij. Drugi tečaj je končala tudi 15-letna gospodična Marija Dražeković. Izpit je položila s prav dobrih uspehom.

Toča je napravila milijonsko škodo v šibeniški okolici. Največ škode je toča prizadejala vinogradom in oljkam. Škodo cenijo na nekaj milijonov dinarjev. To je v kratkem razdobju že druga elementarna nesreča v teh krajih.

10.000 din za politične kaznjence so nabrali delavci tovarne Baťa v Borovu.

Kita je vrglo na plitvino v Jadranu. Na plitvini pri Cavlatu so ribiči opazili 6 metrov dolgega in 2000 kg težkega kita, ki ga je zaneslo v naše vode in vrglo na plitvino. Kita so ribiči ujeli ter ga prepeljali v mesto, kjer ga razkazujejo rado vednemu prebivalstvu.

Parniki ne morejo na morje. Zaradi stavke pristaniškega delavstva v Splitu, več parnikov ne more zapustiti pristanišča. Vodijo se že pogajanja, ki bodo kmalu zaključena.

Bosanski Matuzalem ima 68 let mlajšo ženo in 300 potomcev. V Bosanski Dolnji Dubici živi 128 let stari Mato Mihalj, ki ima potomstvo do sedmega kolena. Živi z 68 let mlajšo ženo v divjem zakonu, ker mu vnuki niso dopustili, da bi se oženil, ko je bil star 110 let. Ko je imel starih 100 let, so mu zrasi tretji zobje.

Novice

Jugoslavija bo izvažala les v Anglijo

Anglija je do sedaj uvažala največ lesa. Zaradi nastale vojne in pomorske blokade pa je uvažanje lesa močno skršeno. Tako Anglija ne more več uvažati lesa iz Nemčije iz severnih držav skozi Baltično morje. Na drugi strani pa je gotovo, da se Nemčija ne bo več v tako veliki meri zanimala za naš les, posebno za mehiškega ne, ker ga bo začela uvažati iz zasebene Poljske. Za oskrbovanje lesa za Anglijo ostaneta poleg še samo Romunija in Jugoslavija. Lani je Anglija uvozila vsega za 9,5 milijard din lesa, 50% tega lesa je bilo uvoženo iz Rusije, Finske, Švedske, Poljske, Estonije, Norveške, Letonske. Jasno je tudi, da Jugoslavija in Romunija ne bosta mogli zadostiti vsem potrebam Anglije, ki bo morala uvažati les tudi iz Kanade, Ne-

sporno je, da se za naš les Anglija že zanima.

ŽREBCI BELGIJSKE PASME IZ FRANCIJE

Zadnja desetletja so tudi pri nas, posebno po južnovzhodnem štajerskem ozemlju začeli gojiti težke konje, ki so močnejši za delo in prej doraščajo. Belgijski tip konjev se je močno razširil. Belgijska pasma konjev je sorazmerno z rensko pasmo iz Nemčije zelo poceni. Pri nas so cene žrebcev od 10 do 14 tisoč din. V Francijo je odšla komisija, ki bo nakupila 12 žrebcev belgijske pasme, od katerih bo dobila banovina Hrvatska 8, Slovenija pa 4 žrebce. Žrebci so v Franciji povprečno po 33.000 din.

o Iz državne službe. Napredovali so sodniki okrajnih sodišč Jure Lesjak v Celju, Josip Polec v Smarju pri Jelšah in Oton Vičič v Mur. Soboti. Upokojena sta na lastno prošnjo sodna uradnika Fran Atišer v Celju in Ivan Grobelnik v Slovenjgradu. Iz Kranjske gore je premeščen k okrajnemu načelstvu v Slovenjgradec za šumarskega svetnika inž. Bogomil Sinkovec.

o Upokojena sta Albin Rihteršič, inspektor pošte v Celju, in Ludvik Staut, višji poštni kontrolor.

o Smrti kolesarja. Na strmen klancu na Vačah pri Litiji se je s kolesom smrtno ponesrečil A. Juhtman, ki je bil dodeljen orožniški postaji na Vačah.

o Smrtina nesreča na kolodvoru. Na postaji Ivanjkovci je viničar Andrej Lazar na kretincah tako nesrečno padel, da je zaradi poškodb na glavi kmalu izdihnil. Vzrok nesreče je tema, ki vlada na tem kolodvoru.

o Službo banovinskega cestarja je razpisala banska uprava pri okrajnem cestnem odboru v Ljutomeru za ceslo Police — Ščavnica — Stavešinci — Očeslavci — Dragotinci. Prošnje je vložiti najkasneje do 10. novembra pri okrajnem cestnem odboru v Ljutomeru.

o Na Storžicu je strela udarila v evharistični križ, ga podrla in uničila. Planinci bodo postavili nov križ.

Proti državnim veledrogerijam

K nedavnemu žgočemu problemu o nepravilnem državnih veledrogerij se je »Industrijski kurir« in pravi, da se s gotove strani sliši neumestna podraževanja teh ustanov. Veledrogerija in velika tuja zastopstva niso v stanju, da bi sama določala cene, ker je za to pristojno le ministrstvo za socialno politiko. Zaradi skoka cen in prepovedi uvoza mnogih predmetov iz neklirinskih držav, je uvoz iz velikih francoskih in angleških trdk k nam sploh nemogoč. Ker uvaža Nemčija iz

neklirinskih držav, je tako postala pri nas ona sama konkurent za mnoge redke predmete, ki jim diktira cene.

Mnoge predmete sploh ni mogoče dobiti, vojno države jih drže za svoje potrebe. Posebno težko je z dobavo joda. Državna veledrogerija bi prav tako ne mogla pomagati, ustanavljanje takšne je brez pomena. Edina možnost, da uvedemo spet znosne cene v lekarniških in farmacevtskih predmetih je, da bi se ukinila prepoved uvoza iz neklirinskih držav.

Organizacija nabiranja starega železa

V Jugoslaviji primanjkuje starega železa. Industrijske organizacije so zaradi tega že večkrat intervenirale pri pristojnih oblasteh. Posebno iskano je dovoznarstvo v veliki tuji zastopstva, da bi smeli posamezniki nabirati staro vojno železo na področju bivše sovojske fronte. Poleg raznih ustanov, ki se ukvarajo za racionalno uporabo železa in kovin naj bi se ustanovila tudi pri nas posebna organizacija za kontrolo tržišča

starega železa in kovin.

Svetovna vojna 1914.—1918. je pokazala, da je stvarjanje raznih središč za staro železo v zadnjem trenutku dalo kaj slabe rezultate. V tujini so že povsod poskrbeli za sistematično nabiranje starega železa, zdaj so se zganihi trgovci s to robo tudi pri nas in mnogim revnim ljudem se obeta za pobiranje zarjavele robe vsaj skromen zaslužek.

Kmetijski igralci na soboškem odru

Pred dnevi je imela Sobota redko priliko videti na odru mlade kmetijske igralce iz prekmurske vasi, ki so pri tem še prav dobro igrali ter govorili lepo knjižno slovenščino. Kmetijski fantje in dekleta iz Dolnje Bistrice so si osnovali eno izmed mnogih na novo se snujočih društev KFD, ki morajo bojevati težak boj za svoj obstoj v njim nenaklonjenih prilikah. V režiji književnika Ferda Godine so v kratkem času naštudiralje Golarjevo »Vdovo Rošlinsko« ter jo predvajali najprej doma in v sosednjih vaseh, nato pa tudi na soboškem sokolskem odru. Njihova predstava je pokazala, da ima majhna, zapostavljena in v kulturnem pogledu zanemarjena prekmurska vas dovolj dramatskih talentov, ki ji bodo mogli z vztrajnim in pogumnim delom tudi na tem poprišču izbojevati enakopravnost in osamosvojitve. Prvič na

večjem odru, so se gibali dovolj spretno. Bili so tudi zelo dobro maskirani. Med igralci se je odlikoval njihov režiser, ki je igral vloga Balantača ter pokazal prvovrstno igralsko silo. Njegovi režiserski sposobnosti se imamo zahvaliti tudi da je prvi nastop kmetijskih igralcev v Soboti igralsko tako uspel. Med ostalimi so bili prav dobri Rošlinka (Olga Kustec), Marica (Olga Balazic), Janez (Ivan Salajko), Tomažin (Martin Kolenko) pa tudi ostali so dobro rešili svoje vloge. Mlada kmetijska igralska skupina namerava v svojem delom še resneje nadaljevati ter pripravljajo dramo, s katero bi gostovala tudi na drugi strani Mure. Prvi nastop in posebno trdna volja igralcev obetata, da bo to prva prekmurska kmetijska skupina, ki se bo lahko dostojno predstavila po Sloveniji ter tako najbolje odgovorila onim, ki ji danes mečejo polena pod noge.

7000 din ukradla gospodarju

Dne 2. oktobra je prinesel posestnik Anton Šlamberger iz Zrkove domov din 18.000, ki jih je dobil za zavarovalnino od nedavno pogorele hiše. Denar je spravil v ročno blagajno ter jo zaklenil med obleko v omaro v spalnici. Nekaj dni zatem pa je Šlamberger od sosedu izvedel, da je njegova služkinja, 25 let stara Genovefa Majheničeva plačala v Sagadinovi gostilni pol litra vina s tisočakom. Tam je služkinja rekla, da so jo poslali po vino lovci.

Šlamberger je odšel domov, preštel denar ter našel, da mu manjka tisočak. Ob enem je Šlamberger šele sedaj ugotovil, da mu služkinja že dve leti krađe denar, ter da mu je do sedaj že pokradla do 7000 din. Tako je posestnik Šlamberger prodal pred dvema letoma vole za 4000 din, kmalu nato pa mu je zmanjkalo od

denarja 2000 din. Takrat je prišlo med posestnikom in ženo do nastopov, pri katerem sta zakonca očitala drug drugemu tatvino. Najmanj pa sta zakonca Šlambergerjeva slutila, da bi bila Majheničeva tista, ki je kradla denar.

Služkinja Majheničeva je dnevno vozila v Maribor na trg mleko ter se po navadi vračala domov precej pozno in vinjena. Zdaj je okradeni posestnik izvedel, da je nepoštena služkinja tudi drugim, posebno pa fantom plačevala pijačo. Služkinja je skrajja tajila tatvine, ko pa so našli pri njej ponarejen ključ od spalnice, pa je priznala, da je ukradla 1000 din. Ostalo še sedaj zanika. Pri aretaciji so tudi ugotovili, da je bila strastna kadilka. Oddali so jo v zapore okrogne sodišča.

Diplomat na praški „črni borzi“

Jugoslovanski tisk se peča z nadvse zanimivim primerom borzne špekulacije. V poročilu »Politike« si je bivši poslanec v Pragi Protič dal izplačevati plače za katere je dobil po 20 do 22 Kč. Uradni list poslaništva pa je izplačeval frank po uradnem tečaju samo po 6 in pol do

7 Kč. Pri tem je diplomat, ki se je spoznal an borzne špekulacije, zaslužil mesečno okoli 250 do 300.000 dinarjev na škodo uradništva. Ko se je to pritožilo, ker so prej dobivali vsak svoj ček, nato pa so šle vse plače na skupen ček poslanika, je bil Protič s polnimi žepi upokojen.

Huda prometna nesreča pri Škofji Loki

Na ovinku blizu Škofje Loke se je prihala težka prometna nesreča. Mlada profesorja Franc Dobrovoljec iz Maribora in Loize Potočnik iz Kranja sta se v avtobusu umaknila na rob ceste. Z nasprotni strani pa je takrat pripeljal tovorni avto, ki je z zadnjim delom potlačil Dobrovoljca in Potočnika ter ju vrgel

v loku na kup kamenja. Dobrovoljec je dobil zelo hude notranje poškodbe in si zlomil noge. Potočnik pa ima nevarno poškodovane prsi in obe nogi. Prof. Dobrovoljec je zaradi nesreče dobil tudi hud živčni napad, njegovo stanje je zelo resno.

Zanimivosti

Torpedni sunek v „Courageousa“

Kako je bilo v nemški podmornici, ki je potopila angleško ladjo za letala

Član nemške podmornice, ki je torpediral veliko angleško ladjo za letala „Courageous“, poroča o dogodku naslednje:

Šel sem pri napravi, ki oskrbuje največje podmornice. Točno upravljanje te naprave je velikega pomena za zanesljivost zadetka torpeda. Vedel sem, kaj nameravamo, zato sem z veliko pazljivostjo čakal na ukaz svojega poveljnika. Ta je stal pri periskopu, naenkrat se je pa oglasil s tihim, pa ukazujim glasom:

— Ogenj! Prva cev na levi...

Nemogoče je opisati, kakšna napetost je bila posadko v podmornici. Od zunaj segel k nam v notranjost kratak šum, potem drugi, močnejši. Zadelo smo! Ukazali so odmevali po vseh prostorih, krmilo je nastavljeno na vse večje globine, močnejši, ki ni bilo direktno zaposleno pri

napadu, je steklo v sprednje prostore, da bi pospešili spuščanje broda na dno. Ladja mora namreč čimprej izginiti iz nevarnega kraja, kjer ji prete številni angleški rušilci. Ti so v divjem cik-cak križarjenju hiteli k nam. Podmornica tone vedno globlje, nimamo več časa, misliti na nevarnost. Prizadejali smo sovražniku hud udarec, gotovo smo zadeli veliko vojno ladjo in jo morda celo potopili.

Nenadoma je to našo zavest prekinila strašna detonacija, ki ji je sledila vrsta drugih. Vode so se odbijale od sten naše podmornice. Steklenice in steklo na aparatih je popokalo, najbrž strelja sovražnik na nas z vodnimi bombami. Brez diha prisluškujemo, če ni morda voda že vdrla v notranjost. Podmornica tone dalje, proč od sovražnika.... Stroji ne smejo delovati s polno paro,

da jih ne čuje nasprotnik. Kajti, če bi nas Angleži našli, bi bili izgubljeni, grob na dnu morja bi postal naše zadnje bivali-šče.

Bombe še vedno eksplodirajo. Po jakosti odmeva sodimo, da se odmikamo nevarni okolici eksplozivov. Oddahnili smo se! Ni tako enostavno, plavati med dežjem takšnih bomb v objemu mrzlega elementa.

Polnoč je že davno minila. Tedaj smo spet začeli delovanje vijaka. Dvignili smo se in opazili, da se bližamo nenevarni ladji. Šum njenega vijaka nam koristi, zdaj se ne čuje več naš in mirno lahko plujemo dalje.

Ko smo po 24 urah prejeli po radiu vest od poveljnika podmorniškega ladjevja, da smo odlikovani z železnim križcem, smo vedeli, kakšno delo je izvršila naša podmornica.

ga gospodar skrije za klobuk na obešalniku, spretno donaša mačka svojemu zaščitniku pod noge. Pri tem zvesto sledi z očmi vsaki gospodarjevi kretnji in po najkrajši poti se potrudijo do predmeta. No, siamsko mačko je dr. Panoff zdresiral tako spretno, da je na vsak aplavz gledalcev v priznanje njene spretnosti priklonila glavo v znak hvaležnosti...

Dresura mačk je zabavna, a težka

SOVRAŽNICE MIŠI SLEDE LE LASTNEMU GONU — SPRETNOSTI SIAMSKIH MAČK

Prijatelji živali vedo, kako težko, skoraj nemogoče je zdresirati mačko. Mačka ne pusti ukazovati, stori le to, kar sama hoče. Pri tem jo moramo tudi pustiti, kaj njena živalska narava je sama po sebi zanimiva in odkriva mnogim še nepoznane stvari.

Tako na pr. je zanimivo prinašanje, aporiranje mačk. Ta lastnost mačke se zelo razlikuje od one psov. Pes prinaša stvari večinoma na ukaz gospoda, mačka pa prinaša odvržene stvari le na lastni pobudi, brez vsakega ukaza. Seveda ji ne ustreva vedno. Le če ima živalica voljo do igranja, prinaša proč vržene predmete, tako posebno mehke stvari, kakor so žoge, klobčki itd. Mačka, ki je plašna, ki se skriva pred človekom, se seveda takšne stvari ne bo lotila.

Mačka se mora čutiti v svoji okolici zadovoljno, varno, potem šele se bi spustila v lastnosti donašanja navedenih stvari. Pri tem moramo biti strpni, potrpeživi in zasledovati mačkine prirodne poteze. Mnogi ljubitelji mačk vedo povedati, kako so mačke prinesle k hiši nekatere predmete in jih s posebnim ponosom položile pred noge gospodarja ali gospe. Posebno tam, kjer so mačke že od nekdaj svobodne pri hiši, kjer se ne igrajo z njimi, imajo te ljubke domače živalice lastnost, da so človeku izredno naklonjene. Marsikateri gospodar ali gosposinja se je prebudila ponoči, ko ji je pred posteljo legla mačka ali celo odložila klobček. Babice so priučile mačke, meta-ke so jim klobčiče po podu in živalce so ukazale za njimi ter jih prinašale star-

kam, da so jih znova vrgle.

Posebno spretno v donašanju predmetov so siamske mačke, ki so zelo inteligentne živalce. V klobčič zvit robec, ki

Vojna je prizadela tudi rake

Največ rakov je v Jugoslaviji v reki Plivi in v Vrbasu, najživahnejše tržišče za rake pa je v Jajcu. Od tod izvažajo rake v zahodno Evropo. V pariških hotelih so bosanski raki ena izmed najdražjih zakusk. Rake pošiljajo v Nemčijo in Francijo z letali v zavojih med kopri-ami tako, da pridejo še sveži na evropska

tržišča. Kmetje v neki vasi pri Jajcu nalovijo letno do 10.000 kg rakov. Lov na rake pa lahko začne septembra ter traja do aprila, v vseh tistih mesecih pač, ki vsebujejo črko »r«. Letos je izredno bogat račji blagoslov, vendar so zelo padle tudi cene rakov, kjer jih zaradi nastalih prilik ne morejo izvažati v tujino.

Človek, ki lahko vidi svoj hrbet

Ne moremo se pritoževati, da je naš vrat mačehovsko ustvarjen. Priroda mu je odmerila zelo važno mesto. Če nas flamingi in gosi z dolgimi vratovi prekašajo, če so psi in mačke v tem pogledu bolj spretni kakor mi, pa so vendar ri-

be, ki nimajo vratu, kakor je naš. Naša vretenca se spretno sučejo, njih prožnost in gibčnost sta marsikateremu telniku v zgled. Vretenca so podaljšek hrbtenice, žile in kite preprezajo vrat, sapnik in goitanec sta spredaj, močno mišičje izpolnjuje ostali del vratu. Pri tolikšni popolnosti vratnih funkcij nam je seveda nemogoče zasukati ga za 360 stopenj. Tembolj presenetljivo je, da je artist Martin Laurelle s spretnimi vežbami dosegel, da lahko obrne glavo tako, da pogleda po svojem lastnem hrbtu. Ta kačji človek je svoje telo že od mladosti dalje vežbal, tako da za kratak čas, minuto in ne mnogo več, lahko zasuke glavo za 180 stopenj. Potem mu primanjka sape in mora spet vrniti glavo v prvotno smer. Z rentgenskimi slikami so zdravniki proučili ta velezanimiv primer.

Pesnik John Dryden je bil oženjen. Zanimal se je vedno le za njige, kaj malo za ženske. Žena se je zaradi tega večkrat pritoževala, toda dosegla ni ničesar.

Nekega dne je vsa potrta rekla možu: — Hotela bi biti knjiga, ne pa tvoja žena. Potem bi se saj malo brigal zame.

— Da, da, draga moja, morala bi biti koledar! Jaz bi ne bil nič proti temu! je odgovoril pesnik.

— Pa zakaj baš koledar?

— Ker bi dobil vsako leto drugega!

BERNARD SHAW O ANGLEŽIH

Shaw je znan po svojih sarkazmih. O Angležih je veliki škotski mislec napisal: Anglež dela vse iz principa. S teboj se bori iz patriotičnih principov, odira te iz poslovnih principov, zaslužni te iz imperialističnih razlogov, presega te zaradi principa močnatosti, zavzema se za svojega kralja iz principov lojanosti oddrobi mu pa glavo iz republikanskih nagibov...

HLINKOV MAVZOLEJ GOTOV

V Ružomberku so te dni dozidali Hlinkov mavzolej, ki bo stal slovaško vlado 1.500.000 Ks. Notranjost je izdelana iz slovaškega marmorja. Na strehi zgradbe je simbolično postavljen vojaški grob, nad njim je znak slovaškega osvobodjenja, dvojni tatranski križ. Truplo patra Hlinke bodo prenesli v mavzolej še ta mesec.

DESET BREZUSPEŠNIH POIZKUSOV SAMOMORA

V portugalskem mestu Abrantes ob Teji so te dni z umetnim dihanjem obudili k življenju nekega krojača, ki se je v samomorilnem namenu hotel utopiti. Pri tem so ugotovili portugalski listi, da se je ta trdovratni možak skušal že desetkrat usmrtiti, a mu doslej nikoli ni uspelo. Prvič se je zastrupil, drugič obesil, tretjič ustrelil, četrtič si je prerezal žile, petič si je odprl plin, šestič je skočil na dvorišče, sedmič se je znova zastrupil, osmič spet obesil, devetič v drugič ustrelil, desetič pa je skočil v Tejo. Vsakokrat so ga rešili in mož mora hočeš nočeš živeti dalje.

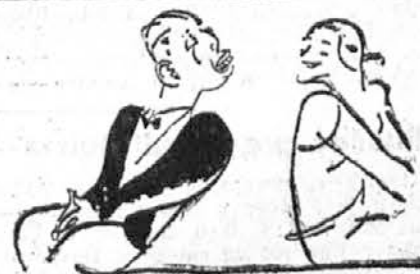
Umrl je Pavel Varsik, bančni ravnatelj, ki se je boril na solunski fronti ter bil odlikovan s Karadjordjevo zvezdo.

Dohodke iz prodaje »Mein Kampf« v Angliji je angleški knjigarnar podaril Rdečemu križu in jih ne bo nakazoval nemškemu kanclerju.

Na paradi mladine v Moskvi niso bili povabljeni predstavniki tujih držav, razen Nemčije. Nemška predstavnika sta pozdravila »Internacionalo« po nemških predpisih.

60.000 članov elitnih oddelkov narodnosocialistične stranke je sedaj v Pragi. Prebivajo v posebno zgrajenih barakah.

Bencin dobijo tudi Angleži na karte. Preračunano je, da sme vsak angleški avtomobilist porabiti za 300 km bencina na mesec.

»Gospodična, ena sama beseda iz vaših lepih ust, in najsrečnejši človek bom na svetu...«

»Idiot!«

de Vere-Stacpoole

ISODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

36

Gudmundssona je čisto pozabil, in vendar se je moral zasmejati. Njegova nevolja se je mimo hiše in še daleč naprej, dokler ni prišel do prostora, poraslega s mahom. Tu se je ustavil in gledal v reki.

Med skalami je skakljalo norelo majhno, črnosrebrno listje. Tedaj je Ericsson vedel, da mora biti Švala v bližini, toda nikjer je ni mogel odkriti. Nekaj časa je opazoval lisičko, ki je stopal naprej. Mah je zadušil zvok njegovih korakov; zaviil je okoli skale, in zvihta kakor mačka, in lisička se je prižela k njej.

Klobuk si je bila snela z glave in ležala, z lahtjo pod glavo, na strani; lisička, ki je kakor psiček našla mesto v njenem naročju, je dvignila glavo, ko se je mož približal, in pokazala zobe.

V istem trenutku je dekle odprlo oči. Še pol dremava je zrla med bazaltnimi skalami postavbo moža, čigar podoba jo je vse dneve preganjala — vse od trenutka, ko ga je srečala na cesti in ga ni pozdravila.

Gunnarsson ji je prepovedal, kar koli se imeti z Ericssonom, toda ne, da bi ga ne pozdravila iz poslušnosti do očeta. — In zdaj je stal Ericsson tu pred njo, kakor da bi se ne bilo prav nič zgodilo, in preden se je utegnila vzravhati, je Helgi odskočila, in Ericsson je sedel poleg nje na mahu, njena roka je ležala v njegovih, in preden je mogla spregovoriti besedico, se je znašla v njegovem naročju, in on je poljubil njena usta, njene lase in njene oči — vse ne da bi spregovoril.

Potem sta sedela drug ob drugem na mahu, in med njima je sedela Helgi. Lisička ga je bila spoznala in dovolila mu je, da jo je gladil in ščipal za kožušček, ne da bi mu kazala zobe; in zabavala sta se kakor dva človeka, ki se poznata od rojstva, toda sta bila dolga, dolga leta lo-

čena.

Bilo je skoro čudno, to tiho zadovoljstvo njune sreče; po nekaj trenutkih se je zdelo, da nista zaljubljenca, temveč dva dobra tovariša, ki si pripovedujeta, z lisičko med seboj, vse mogoče stvari; drobnarije in nepomembne dogodke zadnjih dni. Kako je šla mimo njega, ne da bi ga bila pozdravila, ker — ker — da, saj ni mogla prav reči, zakaj prav za prav; in kako je mislila, da se mora nanj jeziti, ne da bi si mogla tudi najmanj predstaviti, zakaj bi naj bila huda nanj.

Pripovedovala mu je o Gudmundssonu vso zgodbo, preprosto, ne da bi kaj polepšala, in potem sta odložila Gudmundssona za vedno na stran in sta govorila o Skarsstödu in o bodočnosti.

Vsa bodočnost je bila njuna. Bodočnost je eden najmikavnejših darov ljubezni, čeprav je tudi eden najvarljivejših; oba sta si jo ogledovala, jo obračala na vse strani, dokler ni postala skoro nekaj resničnega.

Potem se je Švala nenadoma spomnila očeta, in dejala je, da se bo njuni združitvi do skrajnosti upirala.

»Še nocoj pojdem k njemu in spregovorim z njim,« pravi Ericsson. »Ne, kar zdajle pojdem k njemu, in prepričan sem, da ne bo imel s čim ugovarjati, če me

bo slišal.«

»Ne poznaš ga,« pravi Švala z globokimi vzdihom.

Ericsson se je zasmejal.

»Pa ga vendarle poznam. Dober mož je, toda svojeglav. Nič zato. Tudi pravičen mož je, in če bo videl, da nisem nikak nečasten človek, bo že poslušal, kar mu bom povedal.«

Helgi je zapustila prostor med njima in je začela nemirno begati okoli. Pojdne je že davno prešlo, in bila je lačna.

Švala je naglo vstala, in drug ob drugem sta šla v dolino, ne da bi skoro spregovorila besedo. Blizu hiše sta se ustavila.

»Če hočeš zdaj govoriti z njim, potem nikakor ne grem noter,« pravi Švala. »Za hišo pojdem, da nakrmim Helgi. Ti lahko vstopiš spredaj, prav gotovo je doma.«

V naslednjem trenutku je Ericsson pozvonil. Služkinja je odprla. Bila je presenečena, ko je ponovno videla Ericssona, in pravkar se je pripravljala sporočiti, da Švale še vedno ni doma, ko jo je obiskovalec prekinil z vprašanjem, ali lahko govori z gospodarjem.

»Da, gospod je doma,« je dejala in šla pred njim, da mu odpre vrata v sobo.

(Dalje jutri)

ŽREBANJE PRED DURMI!

V kratkem se prične 39. kolo Državne razredne loterije, ko bo zopet razdeljenih nič manj kot osem premij in 42.000 dobitkov v skupni vrednosti

65 milijonov dinariev

Prvo žrebanje bo 14. okt. t. l. Nove srečke se dobe v naši hiši sreče in glavni kolekturi **bančni poslovalnici**

BEZJAK, MARIBOR Gosposka 25
Telefon 2097

Cela srečka stane din 200.—, polovica din 100.— in četrtnina din 50.—.

Bezjakove srečke so že marsikomu prinesle novo življenjsko srečo, kakor nam to kaže naslednja statistika nekaterih do sedaj izžrebanih premij in dobitkov

Vsak je svoje sreče kovač! Odločite se pravočasno!

Kultura

Režiserski uspeh Ferda Delaka v Zagrebu

Naš mladi slovenski režiser Ferdo Delak, znan v Mariboru iz njegovih gostovanj, sedaj član zagrebskega gledališča, je dosegel z režijo Pirandellovega »Henrika IV.« velik uspeh. Skoraj vse kritike so mu priznale, da pomeni ta režija najlepšo afirmacijo njegovega talenta in znanja. Kritiki zagrebskih »Novosti« piše n. pr. med drugim: »Brez vsake rezerve lahko povemo, da je bila ta vprizoritev po svoji koncepciji na evropski višini. »Henrik IV.« je bil vprizorjen na način, ki stoji daleč nad šablono ter govori o zreli invencioznosti in velikem talentu režiserja Ferda Delaka. Nočemo zmanjševati vrednosti dosedanjih režij Pirandellovih del, lahko pa trdimo, da je bila ta najboljša od vseh v zagrebskem gledališču. Vidi se, da razpolaga mladi režiser z vsem, kar mora imeti resnični režiser, posebno pa, da je kulturn in da je pokazal poleg instinkta redko znanje in talent. To je še posebno važno za umetnika, ki se na našem odru ni lahko uveljavil, ko je moral lani režirati de-

la, ki niso bila po svoji vrednosti v pravem sorazmerju z njegovimi sposobnostmi. S to režijo se je Delak popolnoma afirmiral in zavzel svoj položaj, ki ni majhen. Vodstvo drame ima odslej še več opravičila za zaupanje, ki ga goji že od vsega začetka za tega seroznega gledališkega delavca. Pri tej predstavi smo opazili mnoge originalne in resnično umetniške scenske efekte, ki so izključno režiserjevi in bi jih tudi Pirandello pozdravil. Posebej je pa treba omeniti tudi Delakove pedagoške sposobnosti, kajti v igri je nastopilo nekaj mladih začetnikov.« Isti kritik hvali tudi igro Janka Rakuše, nekdanjega člana mariborske drame.

k. Razstava Mladena Veže v Beogradu. V Beogradu je priredil kolektivno razstavo s 35 deli mladi hrvatski slikar Mladen Veža, absolvent zagrebske akademije. Veža je bil rojen v dalmatinskem Zagorju, iz ljudske šole je odšel na obrtno v Zagrebu in potem na akademijo.

Sport

Drugo kolo pokalnega prvenstva

V nedeljo, 15. t. m., se bo nadaljevalo pokalno prvenstvo LNP-a za leto 1939-40 s sledečimi tekmami: Železničar—Maribor, Mura—CSK, Celje—Olimp, Hermes—Svoboda, Mars—Moste, Kranj in Amater sta v

drugem kolu prosta. Pokalna tekma v Mariboru bo ob 15. na stadionu SK Železničarja, v prijateljski predigri pa bosta nastopili juniorski enajstorci Železničarja in Slavije.

Punčec premagal Quista

V teniškem prvenstvu Pacifika v Los Angelesu je Punčec v finalu izgubil proti Bromvichu s 6:4, 0:6, 2:6, 4:6, ki se je tako revanširal za poraz v Davisovem cupu. V polfinalu je Punčec premagal Quista s 6:4, 3:6, 6:3, 2:6, 6:4. Bromvich pa Riggsa s 6:4, 6:4, 0:6, 6:3.

Damsko prvenstvo je osvojila Američanka Marble z zmago nad svojo rojakinjo Bondi s 9:7, 6:1, v dublu gospodov sta v finalu Bromvich in Quist premagala svoja rojaka Crawforda in Hopmana z rezultatom 4:6, 2:6, 6:1, 6:0, 6:4, pri mešanih parih pa sta Cooke-Fabjan zmagala nad parom Hopman-Marble s 6:2, 6:8, 6:4.

s V nedeljski prvenstveni tekmi J. razreda ljubljanske skupine je Hermes v Domžalah premagal Disk s 5:1 (1:1). Sodnik g. Čamerlik.

ZMAGA ZAGREBSKIH ATLETINJ V BEOGRADU

V damskem atletskem meetingu, ki je bil v nedeljo v Beogradu, so zmagale, kakor se je pričakovalo, Zagrebčanke v razmerju 37:34 točkam. Radi deževnega vremena in slabega terena so bili doseženi povprečni rezultati.

LIGAŠI V NEDELJO

Radi meddržavne nogometne tekme Jugoslavija—Nemčija bodo ligaši v slovensko-hrvatski ligi prihodnjo nedeljo počivali. Na sporedu vzhodne lige pa so tekme Jugoslavija—Jedinstvo in BSK—Bask v Beogradu, Vojvodina—Zak v Novem Sadu, Gradjanski—Zemun v Skoplju, Slavija—Bata v Sarajevu. Vprašanje je seveda, ali ne bodo radi tekme z Nemčijo tudi v vzhodni ligi nekatere igre odpadle.

s Prijateljsko nogometno tekmo Mura—Drava je Mura radi neugodnega vremena odpovedala.

Učitelj: — Na cesti srečam moža z oslom. Priganjač neusmiljeno pretepa osla. Skočim tja, da preprečim nadaljnje trpinčenje živali. Kaj je to?

Matevžek: — Ljubezen do bližnjega, gospod učitelj...

— Milostiva, stanje vašega moža se je tako popravilo, da bo že v bližnjih dneh ozdravel.

— Ježeš, kaj pravite! Jaz sem pa ravno včeraj prodala vso njegovo garderobo...

Premije:			
Din 2.008.000	srečka	štev.	68.324
" 1.002.000	"	"	59.971
" 301.000	"	"	83.521
" 200.000	"	"	34.211

Dobitki:			
din 100.000	srečka	štev.	4.638
" 100.000	"	"	7.336
" 100.000	"	"	77.664
" 100.000	"	"	77.696
" 100.000	"	"	86.831
" 100.000	"	"	86.834
" 100.000	"	"	97.039
" 80.000	"	"	83.519
" 60.000	"	"	19.306
" 50.000	"	"	88.152
" 50.000	"	"	88.152

Brown je poslal znameniti avtomobilski tvornici v Detroitu staro ploščo, skatlo za bencin s pospremnim napisom: — Napravite mi iz te skatle avto vo tpe...
Čez nekaj dni se je ustavila na Brownem dvorišču elegantna limuzina in vofer je izročil gospodarju pismo pisano z naslednjo vsebino:
— Evo vam avtomobila! Toda, kaj naj napravimo z ostankom ploščevine?

Darujte za azilni sklad PTI

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za oglas je din 5.—. Družbe, preklicati dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasni čas se enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu. Oglasna roba v poslati v listu skupaj z naročilom ali pa po pošti položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vsa pismena odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

DR. KOFFLERJEV
ZDRAVILNI KRUK
dobite v pekarni Rakuša, Koroska c. 24. 9028-1

Hišni posestniki in najemniki pregledajte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni **ANTON RAJSJ. MARIBOR** Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 9013-1

GOSPODINJE!
Z malenkostnimi stroški očistite obleke sebi in družini vseh madežev, da je kakor nova, če uporabite »Orodoln«. Zahtevajte ga povsod. 9761-1

HALO, POZOR!
V frizerskem salonu Seme, Maribor, Tržaška c. 63, dobra in poceni postrežba, trajni kodri, garantirano 6 do 12 mesecev. Se priporoča Seme Jožko. 9794-1

OTROKA
boljših staršev prevzamem v zelo dobro oskrbo. Naslov v upravi »Večernika«. 9796-1

POZOR!
Ona oseba, ki je svoječasno od rez. podoficirja Jurija Kolečnika prevzela moško kolo evid. št. 20170, se naproša, da isto kolo odda na bližnji stražnici, sicer bi se smatralo, da je kolo ukradeno in sle dila bi kazenska ovadba. 9797-1

OPOZORILO!
Podpisana izjavljam, da nisem plačnica za svojega muzija, Trdinova 18. 9799-1

Kupim

IZABELA-GROZDIJE
kupim. Vprašati trgovina Verstovšek, Stritarjeva 17. 9805-3

HIŠO
lepo eno- ali dvodružinsko v Mariboru, levi breg, kupim. Ponudbe z naslovom in ceno na upravo »Večernika« pod »Gotovina«. 9813-3

Prodam

ZEPHIR-PEČ
isto kolo odda na bližnji ul. napredal. Weis, Cvetlična ul. 34. 9804-4

ža Pšajd Konrada, Pšajd Aloj MAJHEN TOVARNI AVTO ugodno napredaj. Taksa plačana. Naslov v upravi »Večernika«. 9800-4

Stanovanje

STANOVANJE
dvosobno, oddam s 15. oktobrom. Naslov v upravi »Večernika«. 9795-5

SOBO IN KUHINJO
oddam takoj. Vprašati: Denk, frizer, Težno. 9798-5

STANOVANJE
dam takoj v najem, 2 sobi, kuhinja, drvarnica, Koroska cesta 63. 9803-5

DVOSOBNO STANOVANJE
oddam s 1. novembrom v Krčevini, Subičeva ul. 1 (5 minut od glavnega kolodvora). Informacije v pisarni A. Peklar, Tomšičeva ul. 34. 9806-5

Sobo odda

GOSPODIČNO
sprejem na celo oskrbo. — Frančiškanska 21-II. 9808-7

SOBO
prazno ali opremljeno, oddam takoj. Studenci, Vodnikova ul. 59. 9810-7

PARKETIRANO SOBO
s posebnim vhomom takoj oddam s celo oskrbo dvema gospodoma na Wildenraimerjevi ul. 6, pritličje, desno, vrata 3. 9812-7

Sobo išče

SNAŽNO, SONČNO SOBO
z 2 posteljama, ev. tudi kuhinjo, išče za takoj miren zakonski par brez otrok. Nalraje v centru mesta. Ponudbe upravi pod »Mirna stranka« — vesten plačnik.

Časopisni papir

zelo ugodno na prodaj v upravo »Večernika«.

V Mariboru ima največji uspeh »Večernikov« oglas

Zahvala

Najpriščneje se zahvaljujem vsem, ki so mi ob priliki prebridke izgube mojega, nad vse ljubljenelega soproga, očeta, gospoda

EMILA KRAMERJA

sodnega svetnika

stali ob strani ter mi lajšali bridke ure.

Posebno zahvalo pa izrekam gg. zastopnikom okrožnega sodišča, stanojskim tovarišem za spremstvo na cvetja in vence, ter končno vsem prijateljem in znancem za izkazano sočutje.

Maribor dne 10. oktobra 1939.

Zalujoča žena Pavla in sinček Milko.